

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-III Semester-V Examination: March/April-2023
Sanskrit (Optional) Paper-X
SANO10: Kavyashastra

Day and Date: Monday, 15/05/2023

Total Marks: 60

Time: 1.00 PM To 3.00 PM

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 हास हा कोणत्या रसाचा स्थायीभाव आहे?
अ) शृंगार ब) हास्य क) करुण ड) रौद्र
- 2 रीति संप्रदायाचे प्रवर्तक कोण आहेत?
अ) वामन ब) भामह क) भरत ड) कुन्तक
- 3 वक्रोक्ति संप्रदायाचे प्रवर्तक कोण आहेत?
अ) वामन ब) भामह क) भरत ड) कुन्तक
- 4 गुण संप्रदाय हे कोणत्या संप्रदायाचे अन्य नाव आहे ?
अ) रीति ब) अलंकार क) रस ड) औचित्य
- 5 काव्यालंकार हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) वामन ब) भामह क) भरत ड) आनंदवर्धन
- 6 एषु किं न त्रिविधार्थेषु ?
अ) वाच्यः ब) लक्ष्यः क) तात्पर्यार्थः ड) व्यङ्ग्यः
- 7 'गङ्गायां घोषः' हे उदाहरण .....चे आहे.
अ) सारोपा लक्षणायाः ब) साध्यवसनिका लक्षणायाः
क) उपादानलक्षणायाः ड) लक्षणलक्षणायाः
- 8 गौणी लक्षणेमध्ये ..... संबंध आढळतो.
अ) स्वस्वामिभावसंबंधः ब) तात्कर्म्यः क) सादृश्येतर ड) सादृश्य
- 9 मधुना मत्तः कोकिलः' हे उदाहरण ..... चे होय.
अ) साहचर्य ब) प्रकरण क) सामर्थ्य ड) अर्थ
- 10 काव्यामध्ये ..... हि 'शब्दशक्ती' सर्वात महत्त्वाची मानली जाते.
अ) अभिधा ब) लक्षणा क) व्यञ्जना ड) अभिधामूल व्यञ्जना

- 11 काव्य प्रकाशस्य कर्ता कः?
अ) मम्मटः ब) कुमारिलभट्टः क) भरतः ड) विश्वनाथः
- 12 प्रत्यक्षा इव यद् भावाः क्रियते भूत----- ।
अ) भाविनः ब) भाविकः क) भावितः ड) भाविष्यः
- 13 निश्चित वस्तुंचा धर्म एकदाच उक्त झाल्यास ती ..... होते.
अ) तुल्ययोगिता ब) उत्प्रेक्षा क) रूपकम् ड) समासोक्तिः
- 14 'लिम्पतीव तमो अङ्गानि वर्षतीवाञ्जनं नभः' हे उदाहरण ..... या अलंकाराचे होय.
अ) समासोक्तिः ब) रूपकम् क) उत्प्रेक्षा ड) दृष्टान्तः
- 15 पूर्वकालीन आणि उत्तरकालीन भाव जणु प्रत्यक्ष दिसत असल्याचे वर्णन केले जाते.
तेव्हा .....अलंकार घडतो.
अ) व्याजस्तुतिः ब) आक्षेप क) भाविकम् ड) अर्थान्तरन्यासः

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 अभिहितान्वयवाद
- 2 अन्विताभिधानवाद
- 3 व्यंजना
- 4 तुल्ययोगिता अलंकार

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 लक्ष्यार्थाचे व्यंजकत्व सोदाहरण स्पष्ट करा?
- 2 गौणी सारोपा आणि साध्यवसानिका उदाहरणांच्या सहाय्याने स्पष्ट करा.
- 3 अर्थांलांकाराविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- 4 आक्षेप अलंकाराचे प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा.

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 तात्पर्यार्थ सविस्तर स्पष्ट करा?
- 2 मम्मटोक्त तृतीय उल्लासातील 'अर्थनिष्ठव्यंजना' यावर सविस्तर लिहा.

*****

Model Answer Paper

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-III Semester-V Examination: March/April-2023
Sanskrit (Optional) Paper-X
SANO10: Kavyashastra

Day and Date: Monday, 15/05/2023
Time: 1.00 PM To 3.00 PM

Total Marks: 60

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 हास हा कोणत्या रसाचा स्थायीभाव आहे?

अ) शृंगार ब) हास्य क) करुण ड) रौद्र

Option 2

2 रीति संप्रदायाचे प्रवर्तक कोण आहेत?

अ) वामन ब) भामह क) भरत ड) कुन्तक

Option 1

3 वक्रोक्ति संप्रदायाचे प्रवर्तक कोण आहेत?

अ) वामन ब) भामह क) भरत ड) कुन्तक

4 Option 4
गुण संप्रदाय हे कोणत्या संप्रदायाचे अन्य नाव आहे ?
अ) रीति ब) अलंकार क) रस ड) औचित्य

5 Option 1
काव्यालंकार हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) वामन ब) भामह क) भरत ड) आनंदवर्धन

6 Option 2
एषु किं न त्रिविधार्थेषु ?
अ) वाच्यः ब) लक्ष्यः क) तात्पर्यार्थः ड) व्यङ्ग्यः

7 Option 3
'गङ्गायां घोषः' हे उदाहरण .....चे आहे.
अ) सारोपा लक्षणायाः ब) साध्यवसनिका लक्षणायाः
क) उपादानलक्षणायाः ड) लक्षणलक्षणायाः

8 Option 4
गौणी लक्षणेमध्ये ..... संबंध आढळतो.
अ) स्वस्वामिभावसंबंधः ब) तात्कर्म्यः क) सादृश्येतर ड) सादृश्य

9 Option 4
मधुना मत्तः कोकिलः' हे उदाहरण ..... चे होय.
अ) साहचर्य ब) प्रकरण क) सामर्थ्य ड) अर्थ

10 Option 3
काव्यामध्ये ..... हि 'शब्दशक्ती' सर्वात महत्त्वाची मानली जाते.
अ) अभिधा ब) लक्षणा क) व्यञ्जना ड) अभिधामूल व्यञ्जना

11 Option 3
काव्य प्रकाशस्य कर्ता कः?
अ) मम्मटः ब) कुमारिलभट्टः क) भरतः ड) विश्वनाथः

12 Option 1
प्रत्यक्षा इव यद् भावाः क्रियते भूत----- ।
अ) भाविनः ब) भाविकः क) भावितः ड) भाविष्यः

13 Option 1
निश्चित वस्तूंचा धर्म एकदाच उक्त झाल्यास ती ..... होते.
अ) तुल्ययोगिता ब) उत्प्रेक्षा क) रूपकम् ड) समासोक्तिः

14 Option 1
'लिम्पतीव तमो अङ्गानि वर्षतीवाञ्जनं नभः' हे उदाहरण ..... या अलंकाराचे होय.
अ) समासोक्तिः ब) रूपकम् क) उत्प्रेक्षा ड) दृष्टान्तः

15 Option 3
पूर्वकालीन आणि उत्तरकालीन भाव जणु प्रत्यक्ष दिसत असल्याचे वर्णन केले जाते.
तेव्हा .....अलंकार घडतो.

अ) व्याजस्तुतिः ब) आक्षेप क) भाविकम् ड) अर्थान्तरन्यासः

Option 3
Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

1 अभिहितान्वयवाद

Ans:

2 अन्विताभिधानवाद

Ans:

3 व्यंजना

Ans:

4 तुल्ययोगिता अलंकार

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 लक्ष्यार्थाचे व्यंजकत्व सोदाहरण स्पष्ट करा?

Ans:

2 गौणी सारोपा आणि साध्यवसानिका उदाहरणांच्या सहाय्याने स्पष्ट करा.

Ans:

3 अर्थांलंकाराविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

Ans:

4 आक्षेप अलंकाराचे प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा.

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 तात्पर्यार्थ सविस्तर स्पष्ट करा?

Ans:

2 मम्मटोक्त तृतीय उल्लासातील 'अर्थनिष्ठव्यंजना' यावर सविस्तर लिहा.

Ans:

*****